

M

Redogörelse för de af undersökning
undertecknade under September
månad 1896 utförda antikva-
riskar arbeten.

Taipalsaari.
Fyndställe.

Efter inkommen anmälare om att kapten L. F. Cederhovf önskade få ut i hans egande Likosalo parcell åker i Kattelussaari by af Taipalsaari socken befunnit stenröje bortskef-
fadt och dä i samma åker särskilda gångar
hittats tvevne ihåliga med lock försedda arm-
ringar af brons, hvilka gafvo anledning
till den förmodan, att i åkeren möjligens fun-
nes en begravningsplats, afrest jay till ort
och ställe, för att verkeställa närmare un-
dersökning. I åkeren fannos två stenröjor, af
vilka det mindre undersöktes, men befanus
innhålla endast ifrån åkeren uppläckade mindre
stenar. Ikke deler påträffades några minnes-
märken i de kanaler, som korsar tvärs dro-
gas genom den del af åkeren, hvareft arm-
ringarna hittats. Överallt stötte jay på ungefär
30 cmts djup på bröd sandjord. — Jay uppfoj-
de en planteckning öfvers stället och kopierade
den dithörande delen af hemmanskartan, hvar-
jente studeranden K. B. Cederhovf tog en foto-
grafi af platsen.

Sjundeå.
Fäverknings-
plats för sten-
redskap.

I den
Nästa arbetsplats blef den s. k. Broängs-
backen i Audby Öfvergårdens egen i Sjundeå s. n.,
hvarifit vid grundgrävning för en båda höla-
da stenredskap hittats, och hvilka samlaren
K. A. Lindström hemlat till Historiska museet 3 st.

Bredvid ladan finns på backslutningen en för
tre år sedan upptagen åker; förrut hade man
sövdjat på samma ställe. Jorden såväl i åkern
som utanför densamma, eller hela södra och syd-
östra backslutningen utgöres af grå lera, hvil-
ken genast under den tama torfven kommer
fram. Terrängen omkring ladan undersöktes,
hvorjente preliminära undersökningar anställ-
des i 18 andra ställen, dels på ikke odlade ställen
i trakten af ladan, dels i sjefva åkern, dels och
da i en klyfta högre upp på backen, för ut-
rönande af huruvida af bauxoidea spår af eld-
städor eller dylikt der kunde upptäckas. — Ivid
ladan ^{hittades} ett antal hela, halffärdiga och sönderbrutna
steuredskap, hvorjente man tillkommit på ytan
af den plöjda åkeru kunde upplocka sådana.
Skörden utgjordes af inalles 11 st. slipstenar, deri-
 bland en stor flat med cirke rund, grund
rämma, och 22 st. anna steuredskap, assow mijo-
lar, sågar försäende af öta m. m. afvensom
vid knappt antet uppkomna skifverspanor och en
stor mängd kvartsbitar och annan krossad
sten. Endast den bit af en lerkraka hittades, och
denna var oornrad. Stället hade naturligen
varit en tillverkningsplats för steuredskap. —
Skulle åkern i sin helhet undersökas, skulle
säkert ett stort antal steuredskap ännu på-
träffas.

Stället uppmättes och planterades, hemmans-
kartan kopierades.

Mindre arbete förföll att undanlämja av an-
dets kartarne och det öfrija bygfolket berättade tra-
ditioner och sagor.

Lojo.

Å Stor-Tötar hemman i Lojo besökte
jag ett berg, kalladt Munkberget, hvareft jay
hört uppgeras att en fornborg skulle finnas. På
stället (näst mer än 1 km. från gården) fanns en
stenig backe (egentligen en långsträckt och bred ås),
som ikke är brant åt någon sida, och som utgör
en lägre afsats nedanför det egentliga, på nord-
östra sidan belägna, höga Munkberget, spridda
delar af stengården, delvis uppkastade i linje
emellan stora jordfesta stinar. Huruvida de
nägontin utgjort en framstående inhägnad är
tvifvelaktigt; nägon borg har der allriig varit.
Stenarna i murarna är kastade löst på huar-
audra. — Innanför och utanför "inhägnaden" syn-
tes i dess östra del ett tiotal sma stensamlin-
gar. I en af dem, belägen innanför gården,
och näst större än de öfrija, skall tegel ha
inträffat och har den måhända varit en old-
stad. De öfrija nämna mycket om stenho-
gar, som samlas vid rödgruny för en sved,
näst annat ändamål ha de icke heller
gerna kunnat ha.

Boplats
fr. nyare
tider.

Stället uppmättes och planterades.

på samma art

Lojo.

Med Kyrkstad gästgivare i samma socken gräpar
finns nägra tiotal af länga och runda gropar,
af ungefär manstängd, och en gemm backslutning.
Då man här myligen genom sandtagt förlorat
flera af dem och då vid sandtagtens kant i ge-
nomskärningsytan af tvenne sådana syntes.
Kolager under torpoen, företog jay mig att
närmare undersöka dem, utan att dock fin-
na andra spår af kultur än ett dubbelt kolla-
ger på bottet af den ena.

Lojo.

Äfveuldes besökte jay dit invid Kyrkstad föregiven
gästgivare befindliga stället, hvareft man,

Föregiven
kyrkplats.

enl. folksagan, först skulle haft försigt att upp-
föra Lojo kyrka. Å stället, som utgöres af ett
nägorlunda jämt stenigt fält och ^{rom} bildar kronet
af den sandas, som här har sin vesligaste af-
slutning, finnes inga rester af en kyrka eller
andra byggnader.

Bjerno.

Å Paarskylå gårdsplan i Bjerno socken, Lekförbrän-
havrest jay tvanne gånger förat anställd gräv-
ningar hade af arbetarna vid en derinvid be-
finnlig nyuppförd ladugårdsbyggnad åter
upphittats en armring af brons. Då vägen
till ladugården var avsedd att gå över den kub-
la, hvareft fyndet gjorts, beslat jay att un-
dersöka hela terrängen. Under den gemna
torfuen fanns ett större ojämnt fördelat lager
af större och mindre steu, af vilka de flesta
varo kantiga samt ^{devis} ofta brända eller sotiga.
Stenarne varo påtagligen affigstligt samman-
föda snär Kullens sluttningar varo stenfria.
Under stenarne fanns antingen klippa eller
rödaktigt sandgrus. Emellan och ofta dem
hittades brända benskärfvor och nägot kol
samt försaker, af vilka de af brons till
en stor del vid förbränningen hade smul-
tit till orgelebundna Klumpar. De fanns
försakerna, till ^{adgivande} antalet (Kat. N° 3315: 1-50) ✓
utom en mängd bruksbitar, liukörde öfver
gångstiden mellan äldre och yngre järnåldern.
Stället har måhända varit en lekförbränning-
plats, som egentligen tyckes upptagit terrän-
gen utanför det nuvarande trädgårdsplanket,
men dock äfven sträckt sig inomförs detta om-
ma, såsom tidigare fynd ~~och~~ är i trädgården
och ett dersammaställe mi funnet likarmadt
bronspänns ritvisa.

Nid en under min vistelse på gården på-
gående dikesgräffning för nedläggande af vatten-
ledningsrör tvärsigenom trädgården till ladu-
gårdens byggnaden, hittade arbetarne i trädgår-
dens östra del ^{medra delen} ~~önska~~ längen af en äldre järn-
ålders spjutspets, hvilken jay inlöste för sam-
lingarnas räkning. (Kat. N:o 3315. Planteknikens ofullbordet.)

Bjerno

Mid Kyynämäki by i Bjerno socken Stensätt-
fimnas ut antal stensättningar, sannolikt ifrån ^{stensätt-}
åldre jernåldern, hvilka sison belägna i ^{ningar och}
gårdens närmaste gränshyp, lätta åro utsat-
ta för förstörelse. Jay gjorde derföre nu en ^{läga jord-}
plantekning över stället, emedan jay vid mi-
na tidigare besök i Bjerno ikke haft tuffat
le derlik. Egaren af Ylitalo eller Krouvari
hemman hade i sin hage, hvarest de flesta
stensättningarna finns, börjat anlägga en grand-
val till ett blifvande fähus och dervid sison af
de i krottytan liggande kolen tycktes, förlört en
af dessa föremålningar. Jay lät derföre undersö-
ka den återstående delen af den lilla jordhögen,
hvilkew dock befauns vara en gammal eldstad
och innehåll kol, tegel, murbruk, brända ste-
nar och obrända ben. — Efter att par andra
tvifvelaktiga ställen (N:o 4, 14 o. plantekniken) under-
sökte jay, utan att påträffa några föremål.

Da på Ylitalo hemmans mark för ungefär
40 år sedan uppfördes ett visthus och dervid en
stensamling förstördes (N:o 27), hittades ^{der v. mycket} ~~stort~~
jernsaker, sison svärd, knivar m. m., men
alla dessa föremål förstördes. — Orksu på den
backe hvarest Ylitalo hemmans magasin
står (vottande åt Bjerno-å), har mittots ett spjut med
skäfte. Fyndt gjordes af topparen Gustaf Lund-
berg, som icke är senare gaf detta upp åt en student,

för att befordras till Helsingfors. Spjutet har ikke
intervjuats till museet.

De på Kypärämäki hittade företrädesvis forn-
minningar är i plauritningens nummerföljd
följande:

- N° 1. Eldstad; undersökt.
" 2. stensamling; osäker fornlämning.
" 3. " " "
" 4. grop, hvorifrån måhända en större sten upptagits;
undersökt.
" 5. antagligen en byggnadsgrund.
" 6. ^(onegatiskt placera) Eldstad; tvåne längsträckta vallar med spridda stenar;
" 8. en syl. uppigift oskadad stensättning i man för
fåhuset.
" 9. oskadad låg jordkulle med 2 midtstenar.
" 10. oskadad " " med 1 midtsten.
" 11. en liten kulle, möjligen en eldstad.
" 12. en hög kulle med stenar, ^{Eldstad} bel. i NO hörnet
af en fyrkantig krets af grundvalstenar.
" 13. Spridda större stenar; osäker fornlämning.
" 14. Stenar i en liten krets; osäker fornlämning,
undersöktes, hvorvid hittades ett knivblad och en spik av jern
" 15. Fem stenar nägorlunda symmetriskt ställda;
osäker fornlämning.
" 16. En stor jordfast sten kring hvilken synes
en låg jordkulle.
" 17. en stensamling; osäker fornlämning.
" 18. oskadad stensättning med låg jordkulle och
1 midtsten.
" 19. Oskadad afsläng jordkulle med 1 midtsten.
" 20. Oskadad stensättning med låg jordkulle och
2 midtstenar.
" 21. Oskadad låg, men vidstrakt jordkulle med
2 midtstenar framställande stenar i kantverk i
mitten.
" 22. låg jordkulle med 2 midtstenar (den andra borttagen).

- Nº 23. Stora stenar i en rad i backsättningen; osäker föremunring.
- " 24. Läg, af läng jordkulle med en mittsten.
- " 25. Läg jordkulle med framkjutande stenar.
- " 26. Stensättning hvoraf norra häften är förstörd.
- " 27. Stenar tillhörande en förstörd stensättning. Finnd se ofvan.
- " 28. Steuroje inne i åkern, i östra och västra ändorna mera markerade stensamlingar. I mitten af röjet har förrut varit en källare.
- " 29. Af läng stensättning inne i åkern; osäker föremunring.

Uskela.

Invid Nokteri hemman i Sokyleby Stensättning.
af Uskela socken hade af husbondens bror Herrman Nokteri på ungefär sti är sedan upptagnits ^{hittats} en uppsticka spets af äldre jernålders form af en som nägra bronsforemal, hvilka ambulatoriska folkskolläraren K. A. Pettersson insände till museet. Detta gaf anledning att taga s'tället i närmare ögonvist.

Fyndstället är beläget å ett Malamaki kalladt mot Uskela-ådalen vettande klipputspräng, hvilket endast genom landsvägen är skildt ifrån gårdens byggnader. Do p i dena klippena för plantering af buskar inrättades tvåne stenträsser, den ena ofrinför den andra, hvilka på mre sidan fylldes med jord, uträffade Herrman Nokteri på platsen smällan desja en stensättning bestående af sex större stenar i ring on. rund krets af 2,20 meters ridd. Nokteri, som är 1885 dödtag i understruknads arbete vid undersökningen af en stensättning i Puonti hemmans skog i samma by, berättade för mig, att han i stensättningen

o Matamaki igenkände en dylt föremening, som den i Puonti-skogen allt gick till raserandet af densamma med den föresatts, att ifterse, huruvida åfven denne skulle innehålla försaker, såsom fallet var med den första. Salunda förlördas denna föremening, hvars stenar sedemera blifvit insatta i terrasserna. Dä Nohteri, likasom de öfriga arbetarna 1885, af mig upplystes om förfatningens straffbestämmningar för överkan å föremeningar, torde han på intet vis kunna undskylta sig med okunnighet hvarken om ställets betydelse eller om förfatningens förbud. Och da två år ikke ännu förgått sedan ifrågavarande överkan förofrats, torde åtal emot Herman Nohteri med hopp om frångång Kunna anställas.

Jag gjorde planteckning åfver stället.
Af. H. Nohteri fick jag ytterlegare information med skaftrör förest spjut, som han hittat på förenämnda ställe, men glömt att junta de öfriga försakerna gifva åt Pettersson.

Utskela.

Uti Isoküla hade försaker härrörat fyndplatser från äldre järnåldern upphittats också på tre andra ställen. Tvåne af dessa äro belägna å Nohteri hemmans mark, næf. $\frac{1}{4}$ km. från gården vid Aro-torp. Senaste vår hade torparen Joh. Anshelm Aro hittat en spjutspets i sin åker, lågt invid Stugans nordvästliga hörn, hvarest vid rödjanit af åkern skall ha funnits stora stenar, af hvilka en annan sten qvar vid byggnadsknuten. Spjutet hittades mitts invid denne sten (planteckn. b.)

Nokela.

Det andra fyndstället är beläget un-
gefär 150 steg sydost om Stugan, på södra sidan om byvägen. Åfven här hade funnits

stora stenar, hvilke 1894 vid åkernödningens
borttagits. Här finnvaratogs också en spjutspets.
Denne spjuten inlades till museet.

Ustekla.

Det tredje fyndstället ligger invid Kupila Grafplats
hemmans språnumålsmagasin ungefär ett ~~slen-~~^{med brändt}
~~ka~~ ifrån oftaupöre beskrivna Matamäki.
Dyngs barn hade förs ungefär 8 år sedan un-
der lek i backslutningen, där invid jordytan
hittat "föremål af jern och messing", hvilka
sedermore af dem försökningades. Vid efterspa-
ningarna i byn lyckades det mig slutligen att
i ett torp få reda på till nämnda fynd hö-
vande bitar af en sköldbuckla och handtaget
af en sköld, ant af jern, hvilken utvisade att
fyndet härrörde från folkoändringstiden. —
Genom austända grävningar å fyndplatsen
överkom jag ytterligare, nöul. en s. k. vishari,
~~och afbruten spjutspets och~~ diverse andra järnobjekter, en bronnsil, bitar
af lederkrusor och brända benskärfvor. Jordytan
på släket var fullkomligt jemn och olämplig,
så här som på en flötre sten, invid hvilken
den största bensamlingen af spjutet anträf-
fades. Ungefär 5 steg härliga finns en
klippa, hvarefter sten sprängts för Cygnads-
Behof; mellan klippan och fyndsläket hade
da inrättats en väg för stensläpning, hvar-
igenom marken på detta ställe blifvit om-
rörd.

Ustekla.

På Kupila hemmans mark och invid gärden Fornborg
finnes ett berg, kalladt Linnamäki, hvars Nord-
östra ända under hedenåldern fynes varit be-
fästad. Bergit är längsträkt i NO och SV och
Grafplatsen åfsliejs från det öfriiga berget ge-
nom en ifrån vestra sidan inskjutande död,

som sträcker sig till bergets halvaa bredd.
Den egentliga borgens platta är utdragen tre
kvartaler, 80 steg lång från Söder mot Norr och i Norr ändar den 57
steg bred. Nordliga hörnet är tvåbrant klippa.
Nördöstra sidan brant sluttande med två m-
mara obefästade skrepor. Längs den mot
Söder vallande sidan löpa de stora grund-
stenarna af den forna Borgmuren, som nu
är numer på midten, nära 30 steg, ~~och~~ ^{en sträcka av} ärestånd är helt
af hållit förostd. Det östliga murstycket är
16 steg, det västliga 17 steg långt. ~~Glenarne~~
1-2 meter i genomsnittet. Borgets platta
innanför muren utgöres af Kal Klippa.

Halikko.

Fran Uusikaela reste jag till Halikko. Så synsplats.
Södra sluttningen af Halikko-kyrkbacke finnes
nuvel., ungef. 20-30 steg ifrån Kyrkogårdsmuren,
ett polatisland, hvarefter upphittats två fragment
af svärd och en sköldbacka. Då fanns
enkelt hvad mig berättades, hade gjorts vid landst
höjdt upp mot backen belägna rand, besigta-
gade jag den uppbrutna marken emellan po-
tatislandet och muren, men hände icke po-
jordytan upptäcka några fasta fornlemin-
gar. Då den regniga väderleken, som i Uusika-
ela redan affrutit mina arbeten, annu fortfor,
kunde jag icke austläua undersökning af plattan
och icke heller göra en plantekning öfver densam-
ma.

Halikko

Iå jag i Halikko Kyrkoby hörde om - Gammal
talas att o Lampola hemmans mark liggts ^{herrgårds-}
fornsaker, begaf jag mig dit. Lampola hem-^{tomt. (?)}
man ligger å en hög åbrant, ungef 5 km.
fran Halikkos kyrka, på östra stranden af

Halikko cf. Vid pass 200 i 300 steg norr om gården finnes inne i en åker, öster om det nuvarande åkernas löpande läget, en liten kulle som är 10 steg bred och 21 steg lång innanför åkertegarne och gårdsgräden, men på södra sidan om den senare ytterligare 5 steg längre. I denna hade förr ungefär 30 år sedan gräfts en grop, hvarvid man, enligt husbondens uppgift, hittat en "malm-mörtel"; ~~och~~ vilken sedermera försvannit i obekanta öden. — Några steg ifrån kullen hade husbonden vidare, nyligen, tatt invid tägts gårdes gård, vid diktsgräffning, på ungefär ett spadstays djuplek, från feran upphittat öfver delen af det medeltids svärd och på södra sidan om kullen, nära dit der befintligt kolhus, en fingerring af brons, afven den af 100- eller 1200-talets form. — De gamla fornsakerna synas givna vid handen att kullen, som till en stor del består af sten och autayligen deler ruineerna af en herrgård ifrån medeltiden, fortgåtar fornforskarnas uppmärksamhet. — Värdet och ringen måste jay för samlingarnas räkning samt skräddrade in plan öfvers stället.

Helsingfors den 4 December 1896.

F. A. Sjöberg

Uskela.
Tsokylä.

Ivid Nohkeri hemman i Tsokylä by af Uskela socken hæde af husbondens broder Herman Nohkeri för ungefar ett år sedan upphittats en spjutspets af äldre jernalders form åtvänt som några bronsföremål, hvilka ambulatoriska folkskolläraren K. A. Pitterson insände till museet. Detta gaf anledning att taga stället i närmare ögon sigte.

Fyndstället är beläget i ett Matamäki kalladt mot Uskela-ada-
len vettande klipputsprang, hvilket en-
dast genom landsvägen är skildt ifrån
gårdens byggnader. Då på dena klip-
pa för plantering af buskar invätta-
des tvemne stenträsser, den ena ofvan-
för den andra, hvilka på irre sidan
fylldes med jord, anträffade Herman
Nohkeri på platsen emellan dessa
en stensättning bestående af sex stör-
re stenar i en rund krists af 2,20 me-
ters vidd. Nohkeri, som är 1885 deltag i
undertecknads arbete vid undersök-
ningen af en stensättning i Puonti
hermanns skog i samma by, berättade
förf mig, att han i stensättningen i
Matamäki igenkände en dylik forn-
lemming, som den i Puonti-skogen och
gick till raserandet af densamma med
den föresatt, att efterse, huruvida äf-
ven denna skulle innehalla fornsa-
ker, såsom fallet var med den förra. Så-
lunda förstördes denna fornlemming,

hvars stenar sedermera blifvit insatta i terrasserna. Da Nohteri, likasom de öf- riga arbetarne 1885, af mig upplystes om förfatningens straffbestämningar för åverkan a fornlemninigar, torde han på intet vis kunna undskylla sig med okunnighet hvarken om ställets betydelse eller om förfatningens för- bud. Och da två år icke ännu för- gått sedan ifrågavarande åverkan förofvats, torde åtal emot Herman Noh- teri med hopp om framgang kunna an- ställas.

Jag gjorde planteckning öfver stället. Af L. Nohteri fick jag ytterli- gare ett med skaftrör försedt spjut, som han hittat på förenämnda ställe, men glömt att jämte de öfrija fornsa- kerna gifva dit Pettersson.

Tvenne andra äldre jernalders fyndställen äro likaledes belägna i Nohteri hemmans mark, ungef. $\frac{1}{4}$ km. från gården vid Aro-torp. Senaste var hade torparen Joh. Anshelm Aro hittat en spjutspets i sin aker, lätt in- vid stugans nordvestliga hörn, hvareft vid rödgåendet af äkern skall ha fun- nits stora stenar, af hvilka en ännu står quo vid byggnadsknuten. Spju- tet hade hittats invid denna sten.
(planteckn. b.)

Det andra fyndstället (a) är beläget ungefär 150 steg sydost om stu-

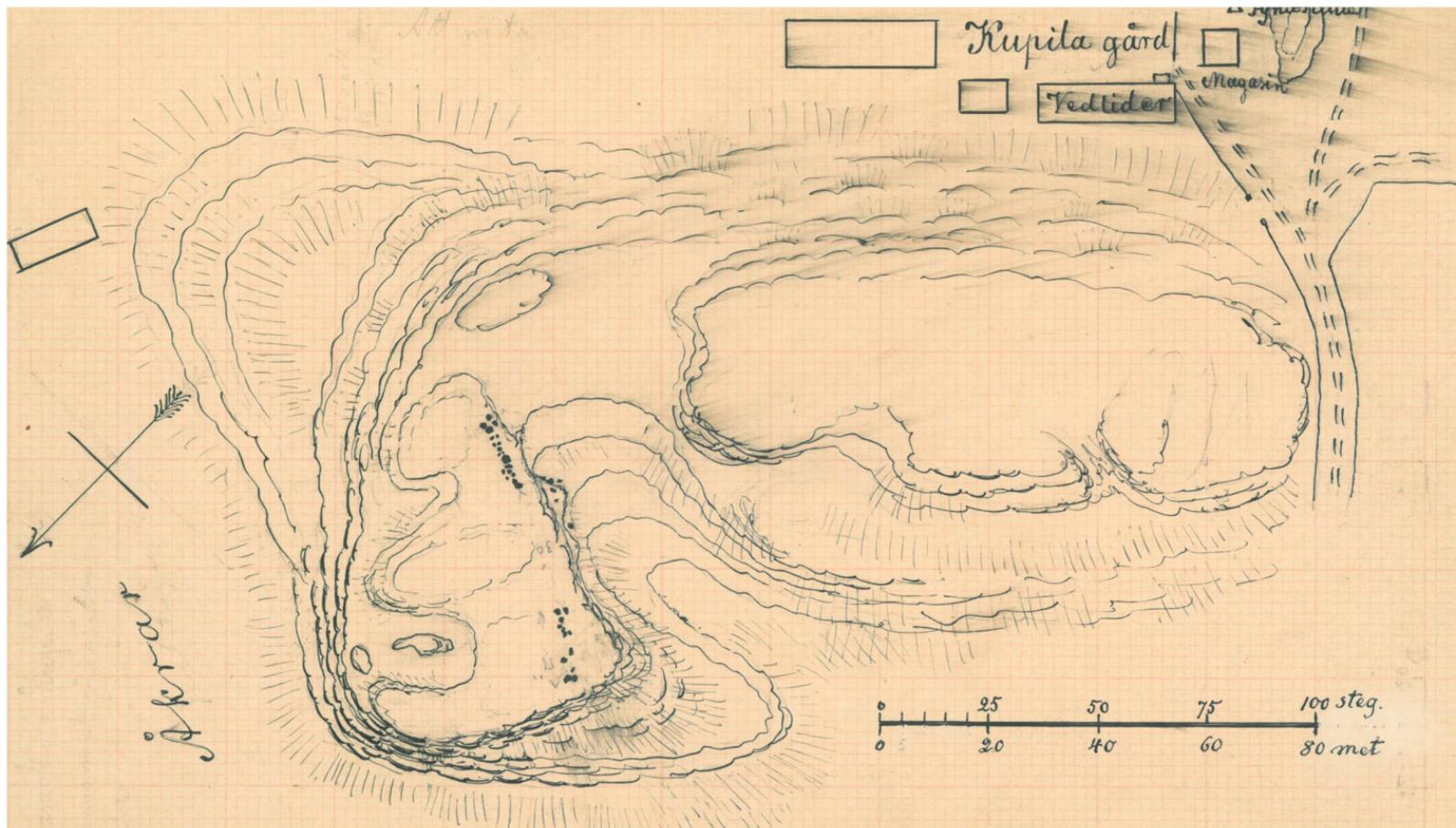
gan, på södra sidan om byvägen. Åfven här hade funnits stora stenar, hvilka 1894 vid åkerroddningen borttagits. Här tillvaratogs också en spjutspets. Begge spjuten intästes till museet.

Invid Kupila hemmans spannmålsmagasin ungefär ett stenkast ifrån ovanför beskrifna Matamäki finnes ett fyndställe härrörande ifrån äldre jernaldern. Byns barn hade för ungefär 8 år sedan under lek i backsluttningen, lätt invid jordytan hittat "föremål af jern och messing", hvilka sedermera af dem förskingrades.

Vid efterspanningar i byn lyckades det mig sluttigen att i ett torp få reda på till nämnda fynd härrörande bitar af en sköldbuckla och handtaget af en sköld, allt af jern, hvilka utvisa de att fyndet härrörde från folkvandrings tiden. - Genom anställda gräfningsar af fyndplatsen öfverkom jag ytterligare försaker, neml. en s. k. viskuri, en afbruten spjutspets och diverse andra jernsaker, en bronsnål, bitar af lerkrukor och brända benskäppor. Jordytan på stället var fullkomligt jemn och stenfri, så när som på en större sten, invid hvilken den största bensamlingen och spjutet anträffades. Ungefär 5 steg härifrån finnes en klippa, hvarefraen sten sprängts för byggnadsbehof; mellan klippan

och fyndstället hade då inrättats en väg för stensläpning, hvareigenom marken på detta ställe blifvit omrörd.

På Kupila hemmans mark och invid gården finnes ett berg, kalladt Linnamäki, hvars nordöstra sida under hednatiden synes varit befästad. Berget är langsträckt i N och S och borgplatsen åfskiljes från det öfriga berget genom en ifrån västra sidan inskjuttande däld, som sträcker sig till bergets halva bredd. Den egentliga borgens platta är utdraget trikantig, 80 steg lång N^W-S^E och i N^Wändan 5^E steg bred. Nordliga hörnet är tvärbrant klippa; nordöstra sidan brant sluttande med två numera obefästa skrepor. Längs den mot dalden vettlande sidan löpa de stora grundstenarne af den forna borgmuren, som numera på mitten, på en sträcka af 30 steg, är helt och hållet förfärd. Det östliga murstycket är 16 steg, det vestliga 17 steg långt. Stenarne till stor del på 2 meter i genomskärning. Bergets platta innanför muren utgörs af hal klippa.

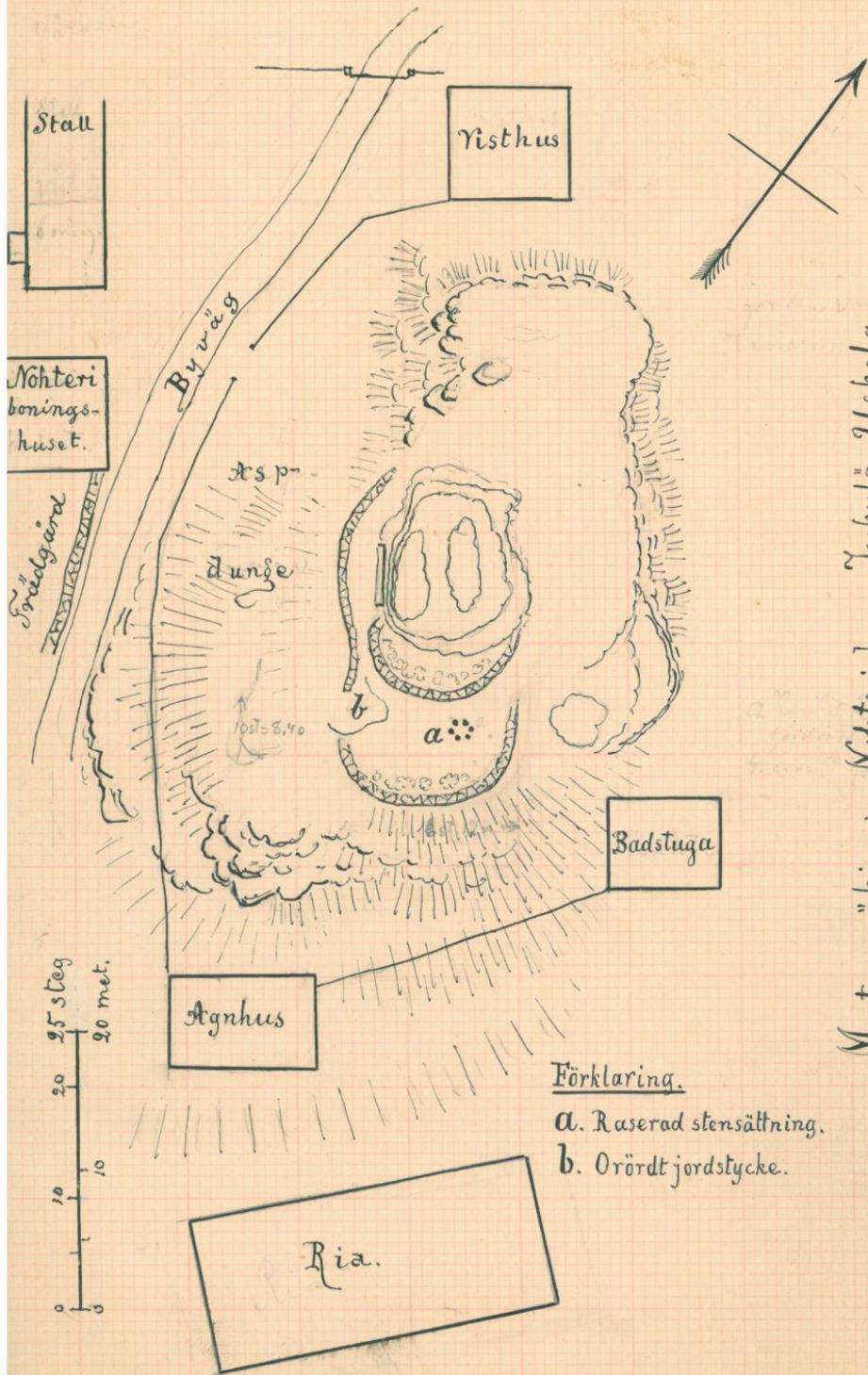

Linnamäki invid Kupila gård, Isoküla, Uokela.

Nj. A. 1896.

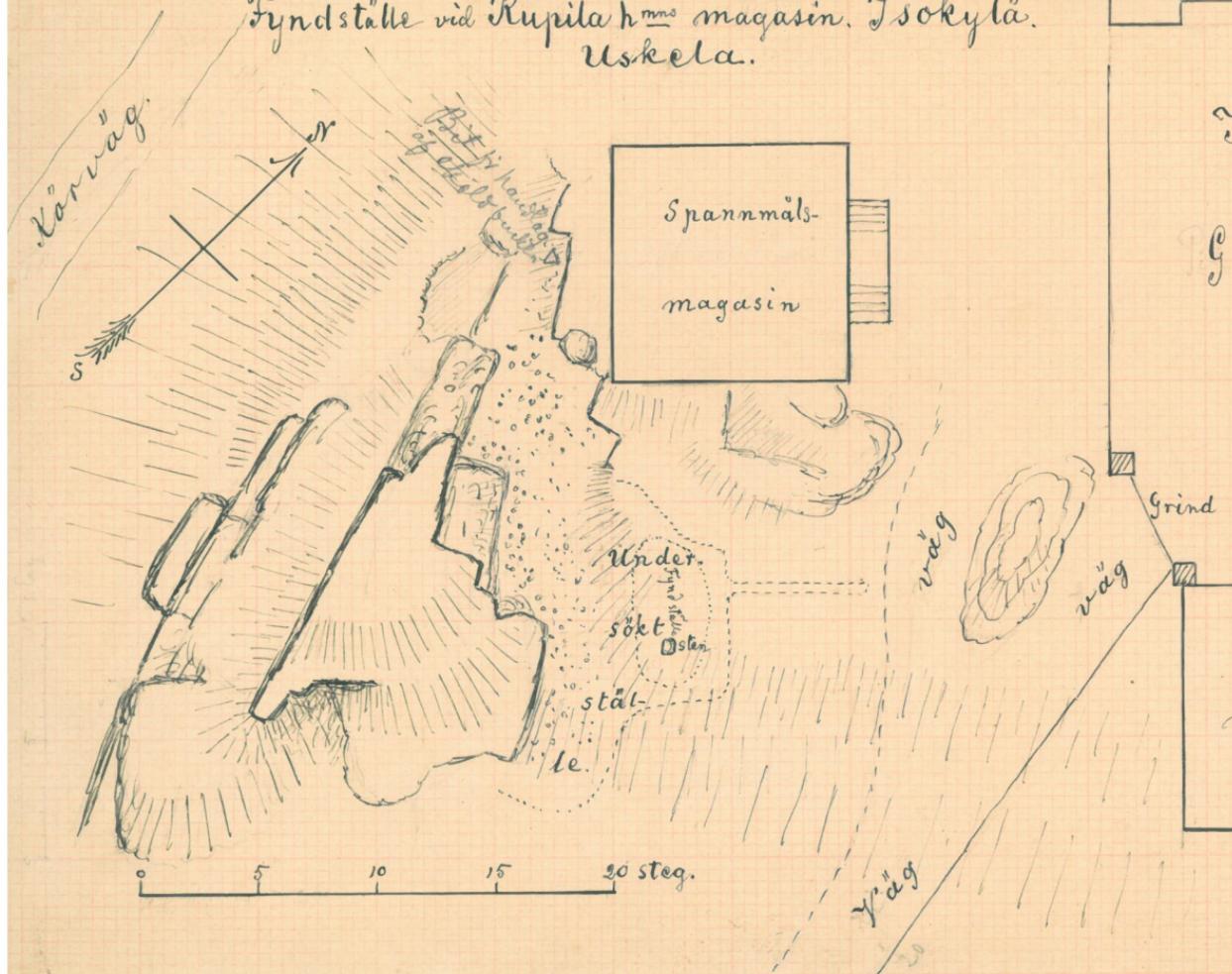
Hj. St. 1896.

Matamäki vid Nöteri hmn, Isokylä, Uskela.

Fyndställe vid Kupila h^{mns} magasin. Isokylä.
Uskela.

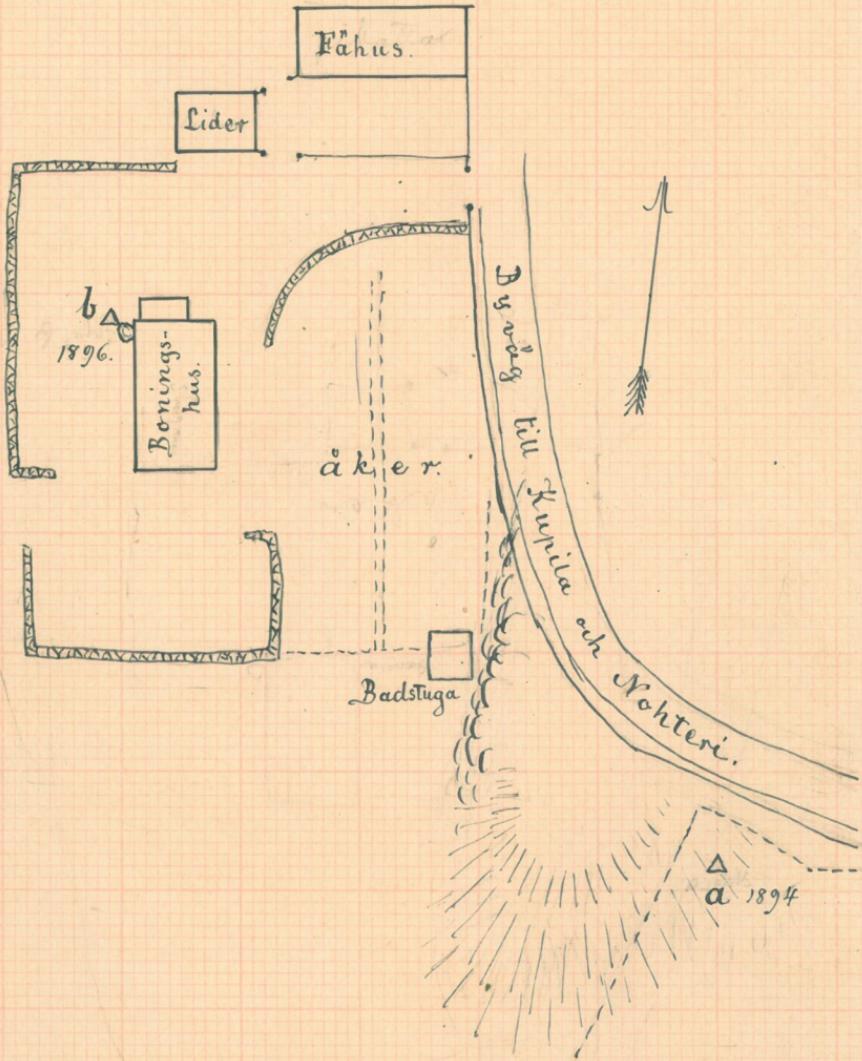
slaga om veduader

Kupila h^{mns}

Gårdspolan

Mj. st. 1896.

Aro-(förut Heikkilä)-torp å Vohteri hmn: mark
Tsokylä. Uskela.

Hj. A. 1896.

Osa Nohterin tilukista Uskelan Lsoesjäkylässä.